

V. URME DIN TRECUT

ISTORIA UNEI TRANSFIGURĂRI. DE LA CAZARMĂ LA SPAȚIU LITURGIC

DANIEL CORNACIU

Master anul II

În spiritualitatea ortodoxă, sfințirea unui loc nu înseamnă anularea istoriei sale, ci asumarea și transfigurarea ei. Biserica nu șterge memoria lumii, ci o luminează prin har, făcând din ea prilej de mărturisire a lucrării lui Dumnezeu. În lectura creștină a istoriei, Pronia divină nu suspendă libertatea omului și nici cursul firesc al evenimentelor, ci lucrează discret prin ele, orientându-le spre împlinirea planului dumnezeiesc.

*Vedere antebelică dinspre sud-est a Cazărmii „Regina Maria”,
actualul sediu al Facultății de Litere, Istorie, Filosofie și Teologie.*

Sursă: Primăria Municipiului Timișoara, Fișă de evaluare:
Facultatea de LIFT (UVT), identificator CF nr. 433377

INTRODUCERE

Orașele își păstrează memoria nu numai prin documente și monumente, ci și prin edificiile care continuă să slujească comunitatea dincolo de destinația pentru care au fost construite. Unele dintre acestea traversează epoci, regimuri politice și transformări instituționale fără să-și piardă identitatea istorică, dobândind, în timp, funcții și semnificații noi. Printre aceste edificii se înscrie și fosta Cazarmă Fejérváry - „Regina Maria” din Timișoara, purtătoare a unei memorii istorice și spirituale care depășește cu mult rolul militar pentru care a fost concepută.

Ridicată la sfârșitul secolului al XIX-lea pentru nevoile garnizoanei imperiale și integrată, după mai bine de un secol, în patrimoniul Universității de Vest din Timișoara, clădirea reprezintă astăzi un exemplu remarcabil de reconversie a patrimoniului militar. Totuși, valoarea acestei transformări depășește dimensiunea unei simple schimbări de funcțiune. Ea invită la o reflecție asupra continuității memoriei unui loc și asupra modului în care patrimoniul construit poate primi, fără a-și pierde identitatea istorică, o nouă vocație în slujba comunității.

Pornind de la documente de arhivă, izvoare istorice și mărturii contemporane, studiul urmărește evoluția fostei Cazarme „Regina Maria” de la edificiu militar la spațiu universitar și, în cele din urmă, la loc în care activitatea academică și viața liturgică coexistă. În această perspectivă, reconversia clădirii nu este analizată doar ca un proces administrativ sau arhitectural, ci și ca o expresie a continuității dintre memoria istorică a locului și noua sa misiune culturală și spirituală.

CAPITOLUL I

Contextul istoric al edificării Cazărmii „Regina Maria”

Pentru a înțelege apariția așezământului Fejérváry - „Regina Maria”, este necesară raportarea la amplul proces de reorganizare urbanistică pe care Timișoara l-a cunoscut în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. După aproape două secole în care dezvoltarea orașului fusese condiționată de statutul său de cetate militară, sistemul bastionar își pierduse treptat atât valoarea strategică, cât și funcționalitatea practică, transformându-se într-o piedică în calea dezvoltării urbane.

Demolarea succesivă a fortificațiilor și desființarea zonei de esplanadă au deschis perspectiva unei noi configurații urbane, în care spațiile eliberate au fost integrate într-un amplu program de sistematizare. Acest proces a permis dezvoltarea unor cartiere noi, trasarea unor artere moderne și ridicarea unor

edificii publice reprezentative, adaptate cerințelor unui oraș aflat într-o accelerată dezvoltare economică și administrativă.

În acest context a fost conceput proiectul viitoarei Cazarmе „Regina Maria”, cunoscută în documentele epocii sub denumirea de Cazarma Fejérváry. Edificiul nu a reprezentat o inițiativă izolată, ci expresia unei politici urbane și militare coerente, prin care administrația imperială urmărea reorganizarea infrastructurii militare în acord cu noile realități urbanistice. Alegerea amplasamentului, soluțiile arhitecturale și dimensiunile construcției reflectă exigențele unei epoci în care funcționalitatea, disciplina și ordinea constituiau repere fundamentale ale arhitecturii militare.

Această hartă istorică înfățișează complexul cazon de la marginea de nord a fortificațiilor, unde clădirea evidențiată sus în chenar albastru găzduiește astăzi Departamentul de Teologie din cadrul UVT.

Sursă: reprezentare cartografică de epocă a zonei Fejérváry-Nándor

Documentele de arhivă, presa vremii și izvoarele urbanistice permit reconstituirea cu suficientă precizie a etapelor care au precedat edificarea cazarmii, precum și a contextului administrativ în care aceasta a fost proiectată și construită. Dincolo de valoarea lor documentară, aceste surse oferă imaginea unei Timișoare aflate într-un amplu proces de redefinire urbană, în care fostele limite ale cetății deveneau premisele dezvoltării orașului modern.

Privite retrospectiv, aceste transformări nu pot fi reduse la simple decizii administrative sau urbanistice. Ele au creat cadrul istoric în care avea să fie ridicat edificiul militar, fără ca generația constructorilor să poată anticipa

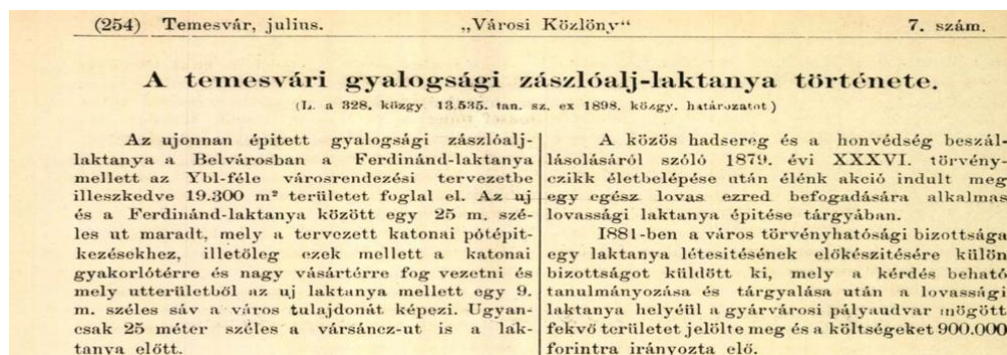
itinerarul pe care acest edificiu îl va parcurge peste mai bine de un secol. Din această perspectivă, istoria construcției sale reprezintă nu doar începutul biografiei unui monument de patrimoniu, ci și primul capitol al unei deveniri care avea să depășească, în timp, funcțiunea exclusiv militară pentru care fusese conceput.

CAPITOLUL II

Cazarma Fejérváry - „Regina Maria”, expresie a modernizării infrastructurii militare a Timișoarei

În contextul amplului proces de reorganizare urbanistică și militară de la sfârșitul secolului al XIX-lea, autoritățile imperiale au inițiat construirea unei noi cazărmi de infanterie, menită să răspundă exigențelor unei armate aflate într-un continuu proces de modernizare. Între edificiile reprezentative ale acestei etape se înscrie și ansamblul cazon, proiectat ca o construcție de mari dimensiuni, adaptată cerințelor funcționale și logistice ale garnizoanei timișorene.

O publicație periodică locală, redactată în idiomul epocii, constituie un vestigiu documentar obiectiv al genezei unui spațiu geografic și socio-cultural care, un secol mai târziu, avea să găzduiască o comunitate umană complet diferită de cea proiectată de fondatorii săi

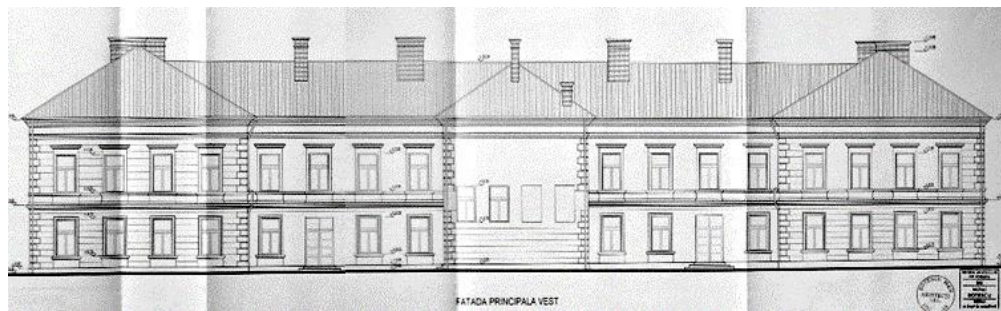
Frântură de gazetă din scrierea vremii: „Temesvári Városi Közlöny” (Gazeta orașului), numărul din 7 iulie 1898, consemnând, în limba maghiară, condițiile exacte ale ridicării noii cazărmi.

Sursă: arhiva digitală Arcanum, adt.arcanum.com/hu/view/TemesvarVarosiKozlony_1898

Documentele de arhivă și presa vremii consemnează etapele licitației publice, atribuirea lucrărilor și soluțiile arhitecturale adoptate pentru realizarea ansamblului. Proiectul a fost încredințat arhitectului János Kassay, iar execuția lucrărilor firmei fraților Winkler, ale căror propuneri au întrunit exigențele tehnice și financiare stabilite de administrația militară. Alegerea acestora

reflectă nivelul ridicat al investiției și importanța strategică acordată noii infrastructuri militare.

Din punct de vedere arhitectural, edificiul ilustrează caracteristicile construcțiilor militare specifice sfârșitului de secol XIX: volumetrie echilibrată, compartimentare funcțională, sobrietate decorativă și o organizare interioară orientată spre eficiență și disciplină. Fiecare element al construcției răspundea unei finalități precise, iar întregul ansamblu era conceput pentru desfășurarea în condiții optime a activităților militare cotidiene.

Fațada de vest a clădirii, într-o imagine de arhivă.

Sursă: Fișă de evaluare a Facultății de Litere, Istorie, Filosofie și Teologie (UVT), Anexa 1, Primăria Municipiului Timișoara

Timp de peste un secol, Cazarma „Regina Maria” și-a îndeplinit neîntrerupt misiunea pentru care fusese construită. Generații de militari au locuit, s-au instruit și au slujit între aceste ziduri, iar edificiul a rămas un reper al organizării militare din Timișoara, traversând schimbările de regim politic, cele două războaie mondiale și transformările profunde ale secolului al XX-lea. Tocmai această continuitate conferă clădirii o valoare patrimonială care depășește dimensiunea sa arhitecturală, înscriind-o în memoria instituțională și urbană a orașului.

Din perspectiva cercetării istorice, Cazarma „Regina Maria” reprezintă mai mult decât un monument construit la sfârșitul epocii imperiale. Ea constituie mărturia unei etape definitorii din evoluția Timișoarei moderne și exprimă modul în care arhitectura militară a participat la configurarea identității urbane a orașului. Înțelegerea acestui parcurs istoric este indispensabilă pentru evaluarea reconversiei ulterioare a edificiului, întrucât noua sa funcțiune nu poate fi interpretată în afara memoriei pe care zidurile sale au păstrat-o de-a lungul timpului.

CAPITOLUL III

Reconversia patrimoniului militar - de la funcționalitatea cazonă la vocația universitară

Schimbările geopolitice produse la sfârșitul secolului al XX-lea și începutul secolului XXI au determinat o reevaluare profundă a patrimoniului militar din numeroase orașe europene. Restructurarea armatelor, diminuarea efectivelor militare și reorganizarea infrastructurii de apărare au făcut ca numeroase cazărmi istorice să-și piardă funcțiunea inițială, deschizând posibilitatea unor ample proiecte de reconversie arhitecturală și urbană. În acest context se înscrie și destinul fostei Cazarme „Regina Maria” din Timișoara.

Încetarea utilizării sale în scopuri militare nu a însemnat abandonarea identității istorice a edificiului, ci începutul unei noi etape din existența sa. Datorită valorii sale patrimoniale și poziției pe care o ocupă în țesutul urban al orașului, clădirea a fost inclusă într-un amplu proces de restaurare și adaptare funcțională, desfășurat cu respect față de caracteristicile sale arhitecturale și față de memoria pe care aceasta o păstra.

Reconversia unei clădiri istorice presupune întotdeauna mai mult decât restaurarea elementelor constructive. Ea implică redescoperirea potențialului cultural și comunitar al unui spațiu, astfel încât noua sa destinație să intre într-un dialog firesc cu identitatea dobândită de-a lungul timpului. Din această perspectivă, fostei Cazarme „Regina Maria” nu i s-a atribuit o funcțiune arbitrară, ci una compatibilă cu amploarea, demnitatea și semnificația istorică a edificiului.

Integrarea imobilului în patrimoniul Universității de Vest din Timișoara reprezintă momentul decisiv al acestei transformări. Din spațiu destinat instruirii militare, edificiul devine loc al formării intelectuale, al cercetării și al dialogului academic. Deși natura activităților desfășurate între zidurile sale se schimbă radical, clădirea își păstrează rolul de instituție aflată în slujba comunității, continuând, într-o formă diferită, vocația publică pe care o avusese încă de la edificarea sa.

În acest nou context instituțional, mutarea Facultății de Teologie în fostul ansamblu militar dobândește o semnificație aparte. Ea nu reprezintă doar o soluție administrativă privind utilizarea unui spațiu disponibil, ci marchează întâlnirea dintre două istorii care au evoluat independent timp de mai bine de un secol: istoria unui edificiu construit pentru disciplina militară și istoria unei instituții academice dedicate formării intelectuale și spirituale. Din acest moment, parcursul lor devine comun, iar identitatea locului începe să se îmbogățească prin noi valențe culturale și ecleziale, care își vor afla expresia deplină în organizarea vieții liturgice și în amenajarea paraclisului universitar.

CAPITOLUL IV

Facultatea de Teologie și Paraclisul universitar - împlinirea unei noi vocații a spațiului

Anul 2020 marchează un moment de referință în istoria fostei Cazarme „Regina Maria”. Odată cu finalizarea procesului de restaurare și reconversie, edificiul își începe existența sub o nouă identitate instituțională, devenind sediul Facultății de Litere, Istorie, Filosofie și Teologie din cadrul Universității de Vest din Timișoara. În acest fel, un spațiu conceput odinioară pentru formarea disciplinei militare devine loc al formării intelectuale, al cercetării științifice și al dialogului academic, fără ca memoria istorică a edificiului să fie estompată sau ignorată.

Mutarea Facultății de Teologie în acest ansamblu arhitectural conferă reconversiei o dimensiune care depășește schimbarea funcțională a clădirii. Pentru prima dată în existența sa, acest spațiu devine loc al reflecției teologice, al cercetării academice și al formării viitorilor slujitori ai Bisericii. Astfel, istoria edificiului nu este întreruptă, ci continuată într-o nouă formă de slujire, în care responsabilitatea față de comunitate se exprimă prin educație, cultură și viață eclezială.

Această nouă identitate își găsește expresia deplină prin amenajarea și sfințirea Paraclisului universitar cu hramul „Sfinții Trei Ierarhi”, eveniment care depășește semnificația inaugurării unui simplu spațiu liturgic. În tradiția ortodoxă, biserica nu reprezintă doar un loc destinat cultului, ci centrul în jurul căruia se organizează și se înțelege viața comunității. În acest sens, prezența paraclisului în interiorul fostei cazărmi conferă întregii reconversii dimensiunea unei împliniri spirituale, integrând activitatea universitară în ritmul liturgic al Bisericii.

Într-un sens profund teologic, rugăciunile comunității academice de astăzi continuă ecoul tăcut al rugăciunilor pentru pace pe care generații de militari le-au înălțat, poate în taină, între aceste ziduri în vremuri de încercare. Nimeni nu cunoaște mai bine prețul păcii decât cel chemat să o apere. Tocmai această memorie nevăzută conferă prezenței paraclisului o semnificație care depășește rațiunile administrative ale amenajării sale. El nu apare ca un element adăugat unei clădiri istorice, ci ca locul în care istoria, memoria și rugăciunea se întâlnesc, iar experiențele trecutului sunt asumate și transfigurate în lumina Evangheliei.

Privită din această perspectivă, reconversia fostei Cazarme „Regina Maria” nu poate fi redusă la un exemplu reușit de restaurare arhitecturală. Ea exprimă capacitatea patrimoniului construit de a-și păstra memoria fără a rămâne prizonierul trecutului. Zidurile care au cunoscut disciplina militară găzduiesc astăzi libertatea cercetării academice și comuniunea liturgică, demonstrând că fidelitatea față de istorie nu exclude deschiderea către un viitor în care aceeași comunitate își poate descoperi noi forme de slujire.

În această lumină, paraclisul universitar nu reprezintă doar un spațiu destinat celebrării cultului divin, ci însăși cheia hermeneutică a întregii reconversii. Dacă restaurarea a redat edificiului integritatea arhitecturală, iar

universitatea i-a oferit o nouă funcțiune, viața liturgică este cea care îi descoperă sensul ultim, așezând memoria istorică și vocația prezentului într-o continuitate care depășește succesiunea cronologică a evenimentelor și se deschide către dimensiunea spirituală a comunității pe care acest loc continuă să o slujească.

CAPITOLUL V

Inaugurarea noului sediu, 5 octombrie 2020

Procesul de restaurare și reconversie a fostei Cazarme „Regina Maria” a atins momentul său decisiv în anul 2020, când edificiul a devenit noul sediu al Facultății de Litere, Istorie, Filosofie și Teologie din cadrul Universității de Vest din Timișoara. Prin această transformare, una dintre cele mai reprezentative construcții ale patrimoniului militar timișorean și-a început o nouă etapă a existenței sale instituționale, păstrându-și identitatea istorică și dobândind, în același timp, o funcțiune compatibilă cu valoarea sa arhitecturală și culturală.

Inaugurarea oficială a noului sediu, desfășurată la 5 octombrie 2020, de Ziua Internațională a Educației, a marcat încheierea unui amplu proces de restaurare și adaptare funcțională, început cu aproape trei decenii înainte. La ceremonie au participat Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului, rectorul Universității de Vest, prof. univ. dr. Marilen Gabriel Pirtea, reprezentanți ai autorităților publice, cadre didactice și studenți. Slujba de binecuvântare, oficiată de părinții profesori ai Facultății de Teologie, împreună cu răspunsurile liturgice oferite de Corul Facultății, a conferit evenimentului o dimensiune care depășea cadrul unei inaugurări administrative.

*Tăierea panglicii și slujba de binecuvântare a noului sediu,
în cadrul festivității de inaugurare din 5 octombrie 2020.*

Sursă: UVT Media Hub

Din perspectivă instituțională, mutarea Facultății în acest edificiu reprezintă una dintre cele mai importante investiții academice realizate de Universitatea de Vest după anul 1990. Totodată, ea exprimă voința universității de a integra patrimoniul construit în viața academică contemporană, demonstrând că restaurarea unui monument istoric poate deveni un act de responsabilitate culturală și educațională.

CAPITOLUL VI

„A doua catedrală”: un loc oferit lui Hristos

În cadrul festivității inaugurale, Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului, a rostit două afirmații care, împreună, sintetizează semnificația profundă a acestei transformări - și care depășesc, amândouă, caracterul unei simple metafore.

„Studentii de la Teologie au acum o a doua catedrală.”

- ÎPS Ioan, Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului

Dincolo de forța imaginii, această afirmație exprimă statutul aparte al Facultății de Teologie în cadrul universității. Pentru studentul teolog, facultatea nu constituie doar locul dobândirii unei competențe academice, ci spațiul în care cercetarea științifică, reflecția teologică și experiența liturgică se întâlnesc într-un proces unitar de formare. Expresia „a doua catedrală” nu diminuează rolul Catedralei Mitropolitane, ci subliniază continuitatea dintre formarea universitară și experiența liturgică, dintre cunoașterea teologică și viața Bisericii.

„Orașul i-a oferit un loc lui Hristos în zona centrală a Timișoarei.”

- ÎPS Ioan, Mitropolitul Banatului

Momentul festivității de inaugurare a noului sediu, 5 octombrie 2020 - cadru din înregistrarea video a evenimentului, cu Î.P.S. Ioan Selejan, Mitropolitul Banatului.

Sursă: UVT Media Hub, youtube.com/watch?v=txf1BWmt8Lk

Această a doua formulare exprimă cheia de interpretare a întregului parcurs istoric al fostei Cazarme „Regina Maria”. Reconversia edificiului nu reprezintă doar rezultatul unui proiect de restaurare sau al unei decizii administrative privind schimbarea destinației unei clădiri istorice, ci asumarea unui spațiu cu o profundă încărcătură istorică în orizontul misiunii Bisericii și al formării academice. Nu este vorba despre substituirea memoriei militare, ci despre asumarea ei într-un orizont nou, în care patrimoniul, cultura și credința se întâlnesc în slujirea aceleiași comunități.

Din perspectivă teologică, expresia „un loc oferit lui Hristos” depășește limitele unei formule simbolice: ea exprimă faptul că un spațiu destinat odinioară disciplinei militare este consacrat astăzi unei alte forme de slujire, formarea unor generații chemate să vestească Evanghelia, să păstreze memoria Bisericii și să slujească societatea prin cunoaștere, responsabilitate și iubire.

Fațada de vest a clădirii, la finalul lucrărilor de reabilitare din 2022, noua înfățișare luminoasă a fostei cazărmi.

Sursă: Fișă de evaluare a Facultății de Litere, Istorie, Filosofie și Teologie (UVT), Anexa 1, Primăria Municipiului Timișoara

În această lumină, reconversia fostei Cazarme „Regina Maria” nu apare ca o ruptură față de trecut, ci ca o continuitate transfigurată. Dacă în urmă cu mai bine de un secol edificiul era pus în slujba apărării cetății, astăzi el continuă să slujească aceeași comunitate prin educație, cultură și viață eclezială. Schimbarea funcțiunii nu înseamnă abandonarea memoriei istorice, ci asumarea și împlinirea acesteia într-un orizont spiritual mai cuprinzător, afirmația Mitropolitului Banatului nu descrie, așadar, doar inaugurarea unei clădiri universitare, ci exprimă vocația pe care edificiul și-a descoperit-o de-a lungul devenirii sale istorice: aceea de a deveni, în inima cetății, un loc oferit lui Hristos.

CAPITOLUL VII

Paraclisul - inima vie a edificiului

Procesul de reconversie și-a găsit împlinirea prin amenajarea și sfințirea Paraclisului universitar cu hramul „Sfinții Trei Ierarhi”, la 3 octombrie 2022. Acest moment nu a reprezentat doar finalizarea unui proiect arhitectural, ci consacrarea liturgică a întregului edificiu, care dobânda astfel și dimensiunea sa eclezială.

În tradiția ortodoxă, paraclisul universitar nu constituie un spațiu anexă al instituției academice, ci centrul spiritual în jurul căruia gravitează întreaga viață a comunității teologice. Aici, activitatea didactică și cercetarea se întâlnesc cu rugăciunea, iar formarea intelectuală este permanent orientată către experiența liturgică a Bisericii.

În acest spațiu sunt săvârșite slujbele rânduite de tradiția ortodoxă, studenții participă la practica liturgică, iar profesorii și comunitatea academică se reunesc în jurul Sfintei Euharistii. Tot aici sunt pomeniți permanent eroii-martiri ai Revoluției din Decembrie 1989, făcând ca memoria jertfei lor să fie integrată în rugăciunea neîntreruptă a Bisericii. Astfel, memoria istorică încetează să fie doar obiect al comemorării civile și devine parte a memoriei liturgice a comunității ecleziale.

Prezența Facultăților de Teologie, Istorie și Arte în același ansamblu universitar oferă, de asemenea, cadrul unui autentic dialog interdisciplinar. Formarea viitorilor slujitori ai Bisericii este astfel îmbogățită prin contactul direct cu patrimoniul cultural, cercetarea istorică și expresia artistică, dimensiuni indispensabile misiunii pastorale într-o societate aflată într-o continuă transformare.

REPERELE UNUI VEAC	
1868	Magistratul orașului propune comandamentului cetății ridicarea unei cazărmi de cavalerie, în schimbul dărâmării fortificațiilor.
1892	Se aprobă demolarea fortificațiilor bastionare ale Timișoarei.
1894	Ministrul Apărării propune construirea complexului destinat Batalionului de Infanterie; comitetul local, condus de primarul Károly Telbisz, stabilește amplasamentul.
22 februarie 1898	Este anunțată licitația pentru lucrările de construcție a cazărmi.

7 iulie 1898	Gazeta oraşului (Temesvári Városi Közlöny) consemnează condiţiile ridicării noii cazărmi de infanterie.
1 mai 1899	Sunt finalizate construcţiile, canalizările şi amenajările curţii.
24 iunie 1899	Cazarma este predată administraţiei militare, marcând ziua de naştere administrativă a edificiului.
1944	Regele Mihai I semnează Decretul Regal nr. 660, de înfiinţare a Universităţii de Vest, cu facultăţi de Litere, Istorie şi Teologie, printre altele.
6 dec. 1992 - 22 ian. 1993	Se reînfiinţează studiile teologice universitare la Timişoara, aprobate de Sfântul Sinod al BOR.
5 octombrie 2020	Este inaugurat noul sediu al Facultăţii de Litere, Istorie, Filosofie şi Teologie, în fosta Cazarmă „Regina Maria” (Fejérváry).
3 octombrie 2022	Este sfinţit Paraclisul facultăţii, cu hramul „Sfinţii Trei Ierarhi”.

CONCLUZII

Reconversia fostei Cazarme „Regina Maria” demonstrează că patrimoniul construit nu reprezintă doar o moştenire materială ce trebuie conservată, ci şi o realitate istorică deschisă permanent unor noi forme de slujire. Ridicat la sfârşitul secolului al XIX-lea pentru apărarea cetăţii şi pentru organizarea vieţii militare, edificiul şi-a păstrat identitatea arhitecturală, dar şi-a dobândit, prin restaurare şi reconversie, o nouă vocaţie în slujba educaţiei, culturii şi a Bisericii.

Acest parcurs ilustrează, în acelaşi timp, modul în care tradiţia ortodoxă înţelege raportul dintre memorie şi înnoire. Biserica nu anulează trecutul şi nici nu îl transformă într-un simplu obiect de muzeu, ci îl asumă şi îl transfigurează prin lucrarea harului dumnezeiesc. În lumina reflecţiei Sfântului Maxim Mărturisitorul asupra *logosului* creaţiei şi a teologiei Sfântului părinte Dumitru Stăniloae privind transfigurarea lumii, reconversia fostei Cazarme „Regina Maria” poate fi înţeleasă ca o împlinire a sensului unui spaţiu care continuă să slujească aceeaşi comunitate, deşi prin forme istorice diferite.

Amenajarea şi sfinţirea Paraclisului universitar conferă acestei transformări dimensiunea ei deplină. Restaurarea a redat clădirii integritatea arhitecturală, universitatea i-a oferit o nouă funcţiune academică, iar Biserica i-a descoperit centrul spiritual. Astfel, patrimoniul construit încetează să fie doar martor al trecutului şi devine spaţiu viu al comuniunii, al cunoaşterii şi al rugăciunii.

În această perspectivă, fosta Cazarmă „Regina Maria” depășește statutul unui monument restaurat sau al unui sediu universitar. Ea devine mărturia vie a faptului că istoria nu este o succesiune întâmplătoare de evenimente, ci spațiul în care libertatea omului și lucrarea providențială a lui Dumnezeu se întâlnesc fără a se confunda. Ceea ce odinioară era destinat apărării cetății pământești slujește astăzi formării unor generații chemate să mărturisească adevărul Evangheliei și să slujească Biserica și societatea.

Prin urmare, reconversia fostei Cazarme „Regina Maria” nu constituie doar un exemplu remarcabil de valorificare a patrimoniului construit, ci și un model al modului în care memoria istorică, educația universitară și viața liturgică pot converge într-o sinteză autentică. În această convergență se descoperă adevărata identitate a edificiului: aceea de spațiu în care trecutul nu este uitat, prezentul este asumat cu responsabilitate, iar viitorul este deschis, prin credință și cunoaștere, către Împărăția lui Dumnezeu.

SURSE

Bibliografie și izvoare documentare

1. Documente de arhivă și fonduri administrative

- Serviciul Județean Timiș al Arhivelor Naționale, Fond Primăria Municipiului Timișoara, Seria Administrativă, nr. 2, inv. 184, doc. 81/1859 (contractul inițial cu erariul militar privind esplanada cetății).
- Gheorghe Bleyer, Timișoara, Monografie urbanistică și arhitecturală, manuscris inedit, Muzeul Național al Banatului, Colecția Istorie, 1958.
- Comitetul Autorității Legislative Timișoara, documentul de aprobare a licitației nr. 1898 69/3715, privind oferta arhitectului János Kassay și a firmei fraților Winkler.

2. Publicații periodice istorice (secolele XIX–XX)

- Temesvári Városi Közlöny / „Gazeta Orașului”, Monitorul Oficial, Timișoara, anul VII, nr. 7, 7 iulie 1898, p. 254 (articolul de bază: A temesvári gyalogsági zászlóalj-laktanya története / Istoria cazarmii de infanterie din Timișoara), adt.arcanum.com/hu/view/TemesvarVarosiKozlony_1898 (fragmente din limba maghiară, în traducere proprie).
- Analele Banatului, Buletinul Muzeului din Timișoara, sub direcția dr. Ioachim Miloia, Timișoara, anul I, nr. 1, ianuarie–decembrie 1928, dacoromanica.ro.
- Analele Banatului, Serie nouă, Arheologie-Istorie, vol. XXI, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2013 (continuare a seriilor Történelmi és Régészeti Értesítő, 1872–1918; Gemina, 1923; Analele Banatului, 1928–1931; Tibiscus, 1971–1979).

3. Monografii și studii de specialitate

- Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Ambigua*, traducere din limba greacă, introducere și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblical și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2006.
- Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. 1, ediția a V-a, Editura Basilica, București, 2018.
- Mihai Opreș, *Timișoara: Monografie urbanistică*, descoperiri recente care au impus corectarea istoriei urbanistice a Timișoarei, Timișoara, 2007.
- Maria Vertan, *Organizarea administrativ-teritorială a Banatului istoric în perioada 1716–1860*.
- Primăria Municipiului Timișoara, Anexa 1, Fișe de evaluare imobile RLU (Regulament Local de Urbanism), fișa tehnică de evaluare structurală a corpului de clădire al facultății, 2023, primariatm.ro/wp-content/uploads/2023/03/Anexa-1-Fise-de-evaluare-imobile-RLU.pdf.

4. Documente regale și hotărâri bisericești

- Decretul Regal nr. 660/1944, de înființare a Universității de Vest din Timișoara, semnat de Regele Mihai I.
- Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, hotărârea de aprobare a reînființării studiilor teologice universitare, sesiunea din 19–22 ianuarie 1993, în temeiul deciziei Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Timișoarei din 6 decembrie 1992.

5. Multimedia și presă de actualitate (reconversia din 2020–2022)

- Direcția Comunicare și Imagine UVT, „De Ziua Internațională a Educației, UVT inaugurează noul sediu în care își va desfășura activitatea Facultatea de Litere, Istorie și Teologie”, 5 octombrie 2020, dci.uvt.ro.
- UVT Media Hub, înregistrare video a festivității de tăiere a panglicii și a slujbei de binecuvântare a noului sediu, 5 octombrie 2020, youtube.com/watch?v=txf1BWmt8Lk.
- Mitropolia Banatului, Arhiepiscopia Timișoarei, prezentarea oficială a învățământului teologic academic bănățean și a Paraclisului „Sfinții Trei Ierarhi”, mitropolia-banatului.ro.
- Ziarul Lumina, „Facultatea de Teologie Ortodoxă din Timișoara are un nou sediu”, 6 octombrie 2020, ziarullumina.ro.